

Meddelande om att stärka den europeiska identiteten genom utbildning och kultur

---

Kulturdepartementet, Utbildningsdepartementet

2017-12-14

Dokumentbeteckning

KOM (2017) 673

Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén: Stärka den europeiska identiteten genom utbildning och kultur.

Sammanfattning

Kommissionen har antagit ett meddelande om att stärka den europeiska identiteten genom utbildning och kultur. I meddelandet presenteras en vision om ett europeiskt område för utbildning med utgångspunkt i den nya kompetensagendan för Europa och EU:s ungdomsinitiativ. Kommissionen vill med meddelandet peka på hur utbildning kan bidra till att hjälpa fler människor att hitta bra jobb, bättre svara mot kompetensbehoven på arbetsmarknaden och stärka EU:s förmåga att hantera de stora förändringar som uppstår på grund av teknikrevolutionen och globaliseringen.

Även om EU:s befogenheter inom utbildning och kultur inte tillåter harmonisering av medlemsstaternas lagar vill kommissionen peka på samarbetsåtgärder som bidrar till ökad rörlighet, ömsesidigt erkännande, samarbete, utbyte av bästa praxis och förtroende. Man vill till 2025 förverkliga en vision där utbildning, studier och forskning inte hindras av gränser. För att förverkliga visionen vill kommissionen, med full respekt för subsidiaritetsprincipen, utarbeta en gemensam dagordning med ett antal förslag som sammantaget ska realisera ett europeiskt område för utbildning.

Regeringen välkomnar meddelandet och betoningen på utbildningens och kulturens potential som drivkraft för jobb, tillväxt och ett socialt rättvisare EU. Regeringen betonar vikten av att förslagen utgår från att utbildning och kultur huvudsakligen är medlemsstaternas kompetens och att EU framförallt ska främja samarbetet mellan medlemsstaterna samt vid behov stödja och komplettera deras verksamhet.

1 Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

Meddelandet utgjorde kommissionens bidrag inför stats- och regeringschefernas diskussion om att stärka den europeiska identiteten genom utbildning och kultur i samband med toppmötet för rättvisa jobb och tillväxt i Göteborg den 17 november 2017. Kommissionen pekar på vikten av gemensam reflektion kring den europeiska identiteten och kopplar meddelandet till debatten om EU:s framtid och särskilt till diskussionsunderlaget om EU:s sociala dimension. Vid toppmötet i Bratislava i september 2016 och vid 60-årsfirande av Rom-fördraget i mars 2017 uppmärksammades vikten av satsningar på unga, att EU görs relevant för unga och att unga i EU ges möjligheter till god utbildning samt att unionen bevarar och drar nytta av det gemensamma kulturarvet och främjar kulturell mångfald.

Med meddelandet vill kommissionen presentera centrala frågeställningar och möjliga vägar framåt som är i överensstämmelse med subsidiaritetsprincipen och med respekt för att utbildning och kultur främst är medlemsstaternas ansvar.

1.2 Förslagets innehåll

I meddelandet pekar på kommissionen på några nyckelområden där man ser behov av ytterligare initiativ för att stärka den europeiska identiteten genom utbildning och kultur.

Kommissionen betonar att rörligheten och gränsöverskridande samarbete på utbildningsområdet måste öka men att det finns ett antal hinder som måste adresseras för att den fulla potentialen ska kunna realiseras. Man pekar bland annat på att det trots olika överenskommelser fortfarande finns svårigheter när det gäller att erkänna utbildningsbevis mellan medlemsländer, vilket minskar rörligheten och hindrar en verkligt integrerad europeisk arbetsmarknad. Man menar vidare att administrativa och byråkratiska hinder minskar universitets och högskolors möjligheter att på ett smidigt sätt samverka över gränserna. Slutligen pekar man på behovet av att bredda och fördjupa deltagandet i utbyten finansierade av Erasmusprogrammet och nämner att endast 3.7% av samtliga ungdomar deltar i utbytesaktiviteter.

För att öka rörligheten vill kommissionen:

- utarbeta rådsrekommendationer om ömsesidigt erkännande av examensbevis för högre utbildning och från gymnasieskola samt studier utomlands. Detta arbete, tillsammans med vidareutveckling av validering av utbildning och livslångt lärande, föreslås ske inom ramen för ett nytt initiativ kallat Sorbonneprocessen.
- stärka Erasmus-programmet och fördubbla antalet deltagare och bättre nå deltagare från mindre gynnade miljöer.
- under 2019 inleda ett pilotprojekt om ett EU-studentkort med målet att till 2025 kunna erbjuda det till samtliga studenter som studerar i andra EU-länder som ett nytt användarvänligt sätt att lagra uppgifter om akademiska meriter.
- arbeta för att europeiska universitet och högskolor ska bilda nätverk som samarbetar fritt över gränserna och därmed ökar sin internationella konkurrenskraft. Kommissionen föreslår också att det inrättas en högskola för europeiska och gränsöverskridande styrelseformer i Florens.

Meddelandet lyfter behovet av att investera i människor och utbildning. Kommissionen betonar att trots att EU:s utbildningssystem generellt håller god kvalitet så finns alltför många elever som inte når upp till kunskapsmålen i viktiga områden som matematik och naturvetenskap, andelen som inte uppnår målen har även ökat. Man pekar även på problem med att ge alla lika möjligheter och att en oproportionerligt stor andel av de lågpresterande eleverna kommer från hushåll med låga inkomster och/eller låg utbildning. En tredje aspekt som lyfts fram är behovet av att utbildningssystemen ger de kunskaper, färdigheter och kompetenser som krävs för framtidens arbetsmarknad. Detta måste inkludera mer av arbetsplatsbaserat lärande och livslångt lärande samt läroplaner som är heltäckande och omfattar nödvändiga nyckelkompetenser. I meddelandet betonas särskilt vikten av språkinläring. Kommissionen lyfter slutligen tre faktorer som särskilt bidrar till en bättre utbildning: kvaliteten på lärare och undervisning, möjligheterna till livslångt lärande särskilt i grupper med låg utbildningsnivå samt inslagen av innovation och digital teknik i utbildningen.

De initiativ som kommissionen pekar ut som nästa steg är:

- Utarbeta en rådsrekommendation om bättre språkinläring med målet att alla ungdomar i EU ska ha goda kunskaper i två språk utöver modersmålet
- Fram till 2025 sänka de riktmärken som finns för andelen lågpresterande från 15 till 10% och andelen som inte har fullföljt

en gymnasieutbildning från 10 till 5% samt komma överens om nya riktmärken för digital kompetens och entreprenörskap.

- Uppdatera rådsrekommendationen om nyckelkompetenser.
- Öka användningen av nätverket för e-vänskolekontakter och skapa öppna kurser på internet som en del av en ny lärarakademi i EU
- Sätta ett mer ambitiöst riktmärke för deltagande i livslångt lärande på 25% till 2025.
- Utarbeta en rådsrekommendation om en kvalitetsram för förskoleverksamhet och barnomsorg inklusive ett gemensamt riktmärke att 95% av barn över 3 år ska erbjudas plats i barnomsorgen.
- Utarbeta en ny digital utbildningshandlingsplan samt ett nytt EU-mål för uppkoppling av skolor.

Ett avsnitt i meddelandet handlar om vikten av att stärka känslan av en europeisk identitet och medvetenhet om kulturarvet. Kommissionen betonar att den europeiska identiteten bygger på värderingar som frihet, demokrati, jämlikhet, respekt för rättsstaten och mänskliga rättigheter, och att utbildning, kultur och idrott har en central roll för att främja gemensamma värderingar och ett aktivt medborgarskap, inte minst hos unga. EU erbjuder idag stöd till de kulturella och kreativa näringarna samt bedriver olika verksamheter för att bevara och stärka Europas kulturarv. Som exempel nämns Europaåret för kulturarv 2018 som kommer vara ett tillfälle att erinra om att kulturarvet tillhör alla samt uppmärksamma dess ekonomiska betydelse, initiativet Europeiska kulturhuvudstäder som under 30 år framhävt och främjat kulturell mångfald, programmet Kreativa Europa som stödjer kulturprojekt över gränser, rörlighet för konstnärer och distribution av europeiska filmer, samt Europeana som ett exempel på hur digitala verktyg kan öka tillgången till kulturellt material.

Kommissionen presenterar ett antal idéer som rör kulturområdet:

- Öka finansieringskapaciteten hos lånegarantiinstrumentet för kulturella och kreativa näringar som finns inom programmet Kreativa Europa.
- Knyta samman kultur och digital teknik och ta vara på den digitala teknikens potential att stärka kulturens positiva ekonomiska och sociala effekter genom att senast 2020 lansera strategin #Digital4Culture.
- Stöpa om den europeiska kulturagendan till 2025 för att främja EU:s kulturella dimension.

Kommissionen konstaterar att ytterligare initiativ också kan behövas för att öka mediepluralism och mediernas oberoende och öppenhet, inte minst med utgångspunkt i den politiska diskussionen om desinformation och propaganda. Tv-kanalen Euronews har sedan starten på 1990-talet stötts

Avslutningsvis reflekterar kommissionen kring vad som behövs för att förverkliga visionen om ett europiskt område för utbildning till 2025. Man pekar på att en ambitionshöjning kommer att behöva återspeglas i framtida diskussioner om EU:s långtidsbudget. Man menar även att en större likvärdighet gällande medlemsstaternas finansiering av nationella utbildningssystem är nödvändig för att ge alla medborgare tillgång till inkluderande utbildning och livslångt lärande av hög kvalitet. Kommissionen betonar vikten av att undanröja rättsliga hinder för gränsöverskridande rörlighet och samarbete samt behovet av strukturreformer för bättre resultat inom utbildningspolitiken. Den europeiska planeringsterminen lyfts fram som ett viktigt verktyg för att stödja reformarbetet.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Meddelandet innehåller inga förslag som innebär någon förändring av regelverk i Sverige.

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

Meddelandet innehåller inte något förslag till beslut men några av de förslag kommissionen presenterar i meddelandet kräver ökad finansiering. Kommissionen påpekar i meddelandet att den politiska ambitionsnivån måste anpassas till de medel som står till buds och kommer därför att behöva avspegas i framtida diskussioner om EU:s finansiering. Andra förslag i meddelandet kräver inte nya anslag, endast investeringar i samarbete.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

På en övergripande nivå välkomnar regeringen meddelandet och den ökade ambitionsnivån när det gäller att ta tillvara utbildningens och kulturens potential som drivkraft för jobb, social rättvisa och ett aktivt medborgarskap. Regeringen delar synen på att medborgarna i EU ska kunna studera, arbeta, resa och utbyta idéer utan att hindras av administrativa eller byråkratiska hinder. Ett utbildningssystem som håller hög kvalitet och är inkluderande och utjämnar sociala skillnader är centralt för EU:s framtida konkurrenskraft och framtida välfärd.

Regeringen kommer att bevaka att samtliga förslag som diskuteras respekterar kompetensfördelningen som råder inom utbildnings- och

kulturområdena samt att man inte föregriper kommande förhandlingar om den framtida långtidsbudgeten. Regeringen har för avsikt att utarbeta, utveckla och förankra ståndpunkter när de enskilda initiativen presenteras.

2017/18:FPM31

Regeringen anser att det är viktigt att analysen av tv-kanalen Euronews görs förutsättningslöst utan ett tydligt ställningstagande för fortsatt gemensamt engagemang och finansiering på europeisk nivå.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Medlemsstaternas ståndpunkter är inte kända.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Institutionernas ståndpunkter är inte kända.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Meddelandet har inte remitterats.

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Meddelandet utgör inte ett förslag till rättsakt och har därför ingen rättslig grund i sig. Meddelandet är inte föremål för beslut i rådet.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Ej tillämpliga eftersom meddelandet inte utgör en lagstiftningsakt.

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Fortsatt behandling av meddelandet är inte känd. Kommissionen kommer behöva följa upp de idéer som presenteras i meddelandet med konkreta förslag.

4.2 Fackuttryck / termer

-